

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Внутрішні фактори правового базису інноваційної діяльності суб'єктів господарювання включають правові наслідки вибору організаційно-правової форми підприємства, а також сукупність внутрішніх нормативно-правових документів. До таких документів належать установчі акти, внутрішні регламенти, що регулюють облікову, економічну, інноваційну політику, політику економічної безпеки, накази, плани, інструкції, а також затверджені проекти та угоди, пов'язані з інноваційною діяльністю.

Зовнішні фактори, у свою чергу, охоплюють комплекс нормативних і регулятивних актів національного та міжнародного рівнів. Вони встановлюють рамки для прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері інновацій, зокрема визначаючи можливості та обмеження для таких дій.

Загалом, нормативна основа інноваційної діяльності визначає рівень свободи суб'єктів господарювання у прийнятті управлінських рішень, а також їх потенціал у використанні стимулюючих механізмів, передбачених державним регулюванням у сфері інновацій.

Список використаних джерел:

1. Кушал І. М., Харьковська Ю. О. Практичні аспекти податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств розвиненими країнами світу. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2021. № 6. С. 22-27
2. Литвин Н. А. Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні. Соціологія права. 2019. Вип. 3. С. 41-46
3. Лучко М. Р., Продан М. О. Маркетинговий підхід до інноваційної діяльності. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: зб. тез доп. ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 08 груд. 2022 р. Київ, 2022. С. 234-236
4. Мартинов А. А., Русанов А. О. Правовий базис інноваційної діяльності в умовах військового конфлікту та в період поствоєнного відновлення економіки. Економіка. Фінанси. Право. 2024. № 6. С. 124-129

Максим БІЛЕЦЬКИЙ

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

**ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ АУДИТОРСЬКОГО РИЗИКУ В СУЧАСНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ**

Аудиторський ризик залишається однією з ключових проблем у забезпеченні надійності фінансової звітності в Україні. В умовах постійних змін у законодавстві, економічної нестабільності та швидкої інтеграції цифрових технологій, аудитори стикаються з дедалі складнішими викликами. Особливо це стосується ризиків, пов'язаних із неточністю облікових даних, шахрайством, недостатньою прозорістю бізнес-процесів та недосконалістю

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

внутрішніх систем контролю в українських компаніях. Додатковий тиск створює специфіка економіки країни: високий рівень тіньового сектору, часті зміни у податковій політиці та зростання зовнішніх загроз.

Сучасний український ринок аудиторських послуг демонструє високий рівень конкуренції, що змушує аудиторські фірми активно шукати шляхи підвищення якості своїх послуг і зменшення ризиків помилкових висновків. Особливого значення набувають питання адаптації аудиту до цифрових технологій, які дозволяють значно знизити ймовірність людських помилок, автоматизувати рутинні процеси та посилити аналітичний потенціал аудиторів. У той же час, використання технологій вимагає значних інвестицій, що часто є недосяжними для невеликих аудиторських фірм [3].

Аудиторський ризик в Україні формується під впливом як загальносвітових, так і специфічно національних факторів. Однією з основних причин є нестабільність економічного середовища, що обумовлює високий рівень невизначеності та складності у веденні бізнесу. Часті зміни в податковому законодавстві, фінансових регуляціях і особливо війна, призводять до того, що компанії часто не встигають адаптувати свої внутрішні процеси, неможливість або примусова втрата бізнесу на тимчасово окупованих територіях.

Іншою важливою причиною є слабка внутрішня система контролю у багатьох українських компаніях, особливо в малому та середньому бізнесі. Недостатній рівень автоматизації процесів обліку та використання застарілих методик ускладнюють аудиторам процес виявлення помилок та шахрайства. Часто організації з метою зниження витрат уникають інвестицій у сучасні системи управління ризиками, що робить їх вразливими до порушень. Людський фактор також залишається одним із ключових джерел аудиторського ризику:

- брак кваліфікованих кадрів;
- недобросовісність;
- перевантаження і помилки через людський фактор.

Ще одним важливим фактором є значна доля тіньової економіки в Україні. Наявність неофіційних операцій, приховування доходів та складність відстеження фінансових потоків створюють додаткові ризики для аудитора, адже це ускладнює перевірку достовірності фінансової звітності. Сучасні глобальні виклики, такі як кіберзагрози, також починають впливати на аудиторський ризик в Україні. Відсутність належного захисту даних та нерозвиненість цифрової інфраструктури підвищують ймовірність втрати чи компрометації інформації, що ускладнює роботу аудиторів.

Зменшення аудиторського ризику є ключовим завданням, що вимагає системного підходу та впровадження ефективних стратегій. У контексті України, де економічна нестабільність і тіньові практики ускладнюють проведення аудиту, важливо використовувати як міжнародний досвід, так і адаптовані до локальних умов методики.

Один із найефективніших підходів – впровадження ризик-орієнтованого підходу. Це передбачає ідентифікацію найбільш ризикованих ділянок аудиту ще на етапі планування, зосередження уваги на аналізі тих операцій і звітів, які мають найбільший потенціал помилок

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

або шахрайства. Такий підхід дозволяє ефективніше розподіляти ресурси аудиторів та підвищувати якість перевірки [1].

Використання сучасних технологій також є ключовим елементом у мінімізації ризиків. Автоматизовані системи обробки даних, аналітичне програмне забезпечення та штучний інтелект дозволяють значно скоротити час на аналіз великих обсягів інформації, підвищуючи точність і швидкість виявлення аномалій. Наприклад, автоматичне виявлення помилок у розрахунках або аналіз транзакцій на предмет шахрайства стає незамінним інструментом для аудиторів. Підвищення професійної компетентності аудиторів є ще одним важливим напрямом. Постійне навчання, участь у міжнародних тренінгах і сертифікаційних програмах, таких як АССА чи СРА, дозволяють українським аудиторам опановувати нові методики роботи та відповідати міжнародним стандартам. У той же час, розвиток локальних програм підвищення кваліфікації є критично важливим для регіональних аудиторів.

Іншою важливою стратегією є налагодження ефективної комунікації між аудитором і клієнтом. Прозорість та відкритість у наданні інформації, проведення попередніх консультацій і обговорення потенційних ризиків дозволяють зменшити ймовірність помилок і недоліків у роботі. Не менш важливим є посилення регулювання аудиторської діяльності в Україні. Дотримання міжнародних стандартів, таких як ISA (Міжнародні стандарти аудиту), а також адаптація українського законодавства до європейських норм можуть створити більш чіткі рамки для аудиторів і підвищити довіру до їхньої роботи. Крім того, слід звернути увагу на впровадження ефективних внутрішніх контролів у компаніях-клієнтах. Аудитори можуть надавати рекомендації щодо вдосконалення цих систем, що допоможе не лише знизити ризик шахрайства, а й забезпечити довгострокову стабільність компанії.

Отже, мінімізація аудиторського ризику в Україні вимагає системного підходу, що поєднує впровадження сучасних технологій, підвищення професійної компетентності аудиторів, адаптацію законодавства до міжнародних стандартів та покращення внутрішніх контролів у компаніях. Комплексне вирішення цієї проблеми сприятиме не лише підвищенню якості аудиторських послуг, але й зміцненню довіри до фінансової звітності, що є ключовим фактором для розвитку економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Карпенко Є.А., Кулик В.А. Аудит бізнес-ризиків: переваги, недоліки та можливості застосування в Україні: <http://surl.li/dvusxc>
2. Міністерство фінансів України. Ризик-орієнтоване планування діяльності з внутрішнього аудиту. URL: <https://mof.gov.ua/>
3. Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Звіт про стан аудиторської діяльності в Україні за 2022-2023 рік. URL: <https://www.apob.org.ua/>
4. Уткіна М. С. Впровадження ризик-орієнтованого підходу в системі фінансового моніторингу України. URL: http://apnl.dnu.in.ua/2_2023/20.pdf